

Lietuvos Respublikos ambasada Švedijos Karalystėje

AKTUALIOS EKONOMINĖS INFORMACIJOS SUVESTINĖ

2020-10-01

**Ūkis, finansai,
energetika,
transportas,
verslas**

Švedijos 2021 m. biudžete numatytas 105 mlrd. SEK investicinis paketas

2020-09-22 d. SE Vyriausybė pristatė parlamentui 2021 m biudžeto pasiūlymą, kuris yra rekordinis (lyginant su paskutinių dešimtmečių SE metiniais biudžetais) pagal numatytas investicijas į viešąjį sektorių bei ekonomikos skatinimą. Iš viso numatyta skirti 105 mlrd. SEK SE ekonomikos (nukentėjusiai nuo COVID-19) gaivinimui, kovai su nedarbu, inovacijų skatinimui, kovai su klimato kaita bei socialinės apsaugos stiprinimui (detaliau <https://www.government.se/4a72a5/globalassets/government/dokument/finansdepartementet/pdf/bp-2021/reforms-in-the-budget-bill-for-2021.pdf>). Tikimasi, kad šios finansinės priemonės padės per artimiausius metus sukurti SE papildomai iki 75 tūkst. darbo vietų. Pristatyme biudžeto projekte numatyta taip pat koreguoti mokesčių sistemą (kurios biudžetui kainuos iki 29 mlrd. SEK) – mažinti pajamų mokesčius mažiausiai uždirbantiems, o taip pat mažinti mokesčius senatvės pensiją gaunantiems asmenims, didinti socialines išmokas bedarbiams, mažinti finansinę naštą verslui. 2022 m. numatyta investicinį biudžeto paketą mažinti iki 85 mlrd. SEK, o 2023 m. – iki 52 mlrd. SEK. Koalicinė Socialdemokratų ir Žaliųjų partijų Vyriausybė biudžetą pristatė tik užsitikrinusi opozicinių Centro ir Liberalų partijų paramą, kurios mainais gavo mokesčių mažinimą verslui. Likusios opozicinės - Moderatų ir Švedijos demokratų – partijos sukritikavo pateiktą biudžeto projektą, kaip neambicingą ir neturintį ilgalaikių strateginių ambicijų dėl struktūrinių reformų, bei nesprendžiantį iš esmės nusikalstamumo bei nedarbingumo problemų, su kuriomis susiduria Švedija. Taip pat buvo kritikuojamas per menkas biudžeto projekte numatytas finansavimo skyrimas gynybos sektoriaus stiprinimui.

Kinijos agresyvi retorika ir ekonominė ekspansija kelia Švedijos (toliau – SE) susirūpinimą

SE *think tank Stockholm Free World Forum* parengė ataskaitą apie Kinijos ambasados SE bei ambasadoriaus Gui Congyou naudojamą agresyvią komunikacijos taktiką nukreiptą prieš Kinijos kritikus SE. Atskaitoje minima, kad Kinijos ambasada SE pastaraisiais metais nevengia SE žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose asmeninių išpuolių prieš SE atskirus vyriausybės narius (pvz. prieš Kultūros ministrę, kuri įteikė PEN rašytojų apdovanojimą Kinijos disidentui Gui Minhai) arba žurnalistus, kurie rašo apie žmogaus teisių pažeidimus Tibete, Honkonge, Xinjiang provincijoje. Beje, kai kuriems SE žurnalistams, kurie rašė kritiškus straipsnius apie Kiniją, nebuvo išduotos vizos į Kiniją. Pastarosiomis savaitėmis SE žiniasklaidoje taip pat pasirodė nemažai straipsnių kritikuojančių SE Vyriausybę, kuri nesiima pakankamų priemonių preventyviai užkardyti Kinijos investicijas į SE strateginę infrastruktūrą (įskaitant ir 5G ryšio tinklo plėtrą) bei nuo COVID-19 nukentėjusias SE įmones. Tiesa, SE Vyriausybė pateikė parlamentui pataisas dėl užsienio investicijas reguliuojančio įstatymo, kuriomis siekiama riboti užsienio investicijas (kurios gali kelti grėsmę nacionaliniam saugumui) į strategines įmones bei infrastruktūros objektus. Bus siekiama glaudžiau bendradarbiauti su SE saugumo struktūromis vertinant užsienio investicijas.

Kaip atsaką į COVID-19 Švedija planuoja mažinti mokesčius

SE Vyriausybė, gavusi palaikymą iš opozicinių Centro ir Liberalų partijų, nusprendė kitais metais mažinti pajamų mokesčių mažas ir vidutines pajamas gaunantiems SE piliečiams, kas kitais metais SE biudžetui reikštų 13 mlrd. SEK mažiau surinktų mokesčių. 2023 m – 17 mlrd. SEK. Šios priemonės turėtų paliesti beveik 7 mln. SE piliečių.

Drastiškas keleivių mažėjimas Švedijos oro uostuose

2020 m liepos mėn. lyginant su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu keleivių SE oro uostuose sumažėjo 87 proc. Ekspertai prognozuoja, kad SE oro uostų keleivių rodikliai prieš-krizinius COVID-19 rodiklius pasieks tik po 2-3 metų. Kad paspartinti šį procesą SE ekonomistai siūlo aktyviau investuoti į tvarios aviacijos vystymą, keičiant iškastinį kurą biodegalais bei elektros energija. 2018 m SE Vyriausybė parengė planą iki 2030 m pasiekti, kad visi vidaus skrydžiai būtų vykdomi nenaudojant iškastinio kuro, o iki 2045 m - tarptautiniai skrydžiai iš/į SE.

Greenpeace laikinai blokavo Švedijos didžiausio naftos krovos uosto veiklą

2020-09-10-13 d. Greenpeace aktyvistai iš SE, FI ir NO buvo laikinai sustabdę SE didžiausio naftos krovos uosto Brofjorden veiklą, kai laivais blokavo naftos tanklaivių patekimą į uostą bei užėmė kelis uosto kranus. SE policija areštavo šešias Greenpeace aktyvistes. Greenpeace protestavo prieš naftos kompanijos Preem plėtros planus SE, ketinant statyti naują naftos perdirbimo gamyklą. Preem kompanijos plėtros planai iššaukė diskusijas tiek SE vyriausybėje, tiek ir SE žiniasklaidoje, kur oponentai argumentuoja, kad šie investiciniai planai nesiderina su SE strateginiais tikslais mažinti iškastinio kuro naudojimą bei vystyti žaliąją ekonomiką. Įgyvendinus šį projektą, Preem kompanija taptų didžiausia anglies dvideginio emisijos skleidėja visoje SE. Po patirto viešo Vyriausybės ir aplinkosaugininkų spaudimo, Preem kompanija nusprendė atšaukti savo plėtros planus naftos perdirbimo srityje.

Naujos technologijos pasitelkiamos plieno gamybai

2020-08-31 d. SE Lulea mieste buvo atidaryta moderni plieno gamybos įmonė HYBRIT, kuri gamybos procese nenaudoja iškastinio kuro. Tai pirmoji pasaulyje vietoj iškastinio kuro gamybos procese tik vandenilį naudojanti plieno gamykla. Jos steigėjai - Švedijos ir Suomijos plieno bendrovė SSAB, Švedijos kasybos bendrovė LKAB ir Švedijos vyriausybei priklausanti tarptautinė energetikos bendrovė "Vattenfall". Jeigu visose SE plieno gamybos įmonėse iškastinis kuras būtų pakeistas vandeniliu, SE kasmet į atmosferą išmetamo anglies dioksido kiekis galėtų sumažėti 10 proc.

Švedijos žaliosios obligacijos susilaukė didelio susidomėjimo

2020-09-01 d. SE Vyriausybė pirmą kartą išplatino 20 mlrd. SEK vertės žaliųjų obligacijų (*green bonds*) emisiją (konsultuojant SEB bankui), kurios paklausa siekė 47 mlrd. SEK. Tarp investuotojų dominavo SE ir UK privatūs pensijų, investicijų ir draudimo fondai.

Švedijos turizmo sektorius prognozuojama 2020 m. patirs 105 mlrd. kronų nuostolių

Stokholmo prekybos rūmai prognozuoja, kad SE turizmo sektorius 2020 m patirs 105 mlrd. kronų nuostolių, o 2021 m ir 2022 m atitinkamai – 73 ir 35 mlrd. SEK nuostolių. SE turizmo sektoriuje dirba beveik 200 tūkst. žmonių ir jis sukuria 2 proc. šalies BVP.

Verslas ragina Švedijos Vyriausybę didinti investicijas skirtas moksliniams tyrimams ir inovacijoms

SE didžiųjų kompanijų, tokių kaip ABB, Ericsson ar Volvo Group, vadovai kreipėsi į SE Vyriausybę ragindami neužmigti ant ankstesnių pripažinimo (kaip inovatyviausios šalies) laurų, nes kaimyninės šalys sparčiai vežasi SE inovacijų srityje. Tad siūloma tyrimų ir inovacijų sričiai BVP skiriamą dalį didinti nuo 3.3 iki 4.3 proc.

Video kompiuterinių žaidimų gamyba tampa svarbia Švedijos eksporto dalimi

Video kompiuteriniai žaidimai tampa svarbia SE eksporto sudedamąja dalimi bei pasiekė panašias apimtis, kaip medienos ar sunkvežimių eksportas. Per paskutinius penkerius

metus dirbančiųjų minėtame sektoriuje išaugo nuo 2000 iki 8000, o pardavimai – nuo 8 mlrd. SEK iki 19 mlrd. SEK.

Švedija nepritaria Europos Komisijos siekiams įvesti vienodą minimalų atlyginimą ES valstybės narėse

SE Įmonių konfederacija išplatino *Financial Times* viešą laišką, kuriame sukritikavo Europos Komisijos siekius įvesti ES VN reguliavimus minimalaus atlyginimo nustatymo srityje, kad įstatymiškai būtų numatyta darbuotojo teisė gauti už darbą bent minimalų atlyginimą. Prieš tai savo nepritarimą EK siekiams priimti naują ES direktyvą dėl minimalaus atlyginimo reguliavimo buvo išsakyusios SE politinės partijos, profsąjungos, darbdavių asociacijos. Pagal dabar galiojančią tvarką minimalus atlyginimas SE yra nustatomas vadovaujantis kolektyviniais susitarimais tarp profsąjungų ir darbdavių, į kuriuos valstybė nesikiša.

Švedija skiria 10 mlrd. SEK žaliosios ekonomikos vystymui

SE Vyriausybės Aplinkosaugos ir Klimato ministrė Isabella Lövin pranešė, kad 2021 m. šalies biudžete (kuris kol kas dar nėra patvirtintas parlamente) numatyta skirti 10 mlrd. SEK įgyvendinant žaliąją darbotvarkę, finansuojant inovacijas pramonės ir transporto srityse, kurios prisidėtų prie kovos su klimato kaita. Papildomai ketinama skirti iki 2023 m. valstybės garantijas 50 mlrd. SEK žaliųjų kreditų investicijoms į atsinaujinančią energetiką.

Švedijos kompanijos perka miškus Baltijos šalyse

SE celiuliozės gamintoja SCA kompanija, pranešė, kad už 450 mln. EUR įsigijo LV 19,5 tūkst. ha žemės, iš kurios 13 tūkst. ha sudaro miškai. Prieš tai minėta kompanija įsigijo 30 tūkst. ha miškų LV ir EE. Anksčiau apie miškų įsigijimą Baltijos šalyse buvo pranešusi ir IKEA kompanija.

Swedbank ir Nordea įtariamai dėl neskaidrių finansinių operacijų

SE Finansinės priežiūros tarnyba 2020-09-18 d. pranešė, kad atlieka naują tyrimą dėl vieno didžiausių SE bankų Swedbank vykdytų finansinių operacijų 2018-2019 m, kurios galėjo būti naudotos „pinigų plovimui“. Po šio pranešimo Swedbank akcijos akcijų biržose krito 5.5 proc. Tyrimas buvo pradėtas SE žiniasklaidoje pasirodžius informacijai, kad per Swedbank neaiškiais finansinėmis operacijomis tariamai galėjo būti „išplauta“ iki 100 mlrd. USD. Jau anksčiau dėl neskaidrių finansinių operacijų vykdymo Swedbank buvo nubaustas 455 mln. USD bauda. SE Finansinės priežiūros tarnyba 2020-09-21 d. pranešė, kad pradėjo tyrimą ir dėl Nordea banko vykdytų finansinių operacijų 2013-2017 m, kurių metu galėjo būti „išplauta“ beveik 1,5 mlrd. EUR. Po šio pranešimo Nordea banko akcijos Stokholmo akcijų biržoje krito 4 proc. Tuo tarpu kitam, SEB bankui, 2020 m. birželio mėn. buvo skirta 1 mlrd. SEK bauda dėl kovos su pinigų plovimu taisyklių pažeidimų.

Švedija stiprina užsienio investicijų pritraukimo priemones

SE Vyriausybė 2020-09-18 d. pranešė, kad 2021 m šalies biudžete bus didinamas finansavimas priemonių, skirtų stiprinti šalies investicinį klimatą, kuris buvo neigiamai paveiktas COVID-19. Rudenį parlamente ketinamame priimti Inovacijų ir tyrimų įstatyme numatyta 545 mln. SEK skirti inovacijų, bei 95 mln. SEK tyrimams pramonės srityje. Tuo tarpu *Business Sweden* agentūra, kuri dirba užsienio investicijų pritraukimo srityje 2021 m. sulauks papildomo 25 mln. EUR finansavimo. Taip pat numatyta keisti ekspertų mokesčio nuostatas, pagal kurias, užsienio šalių ekspertų ir mokslininkų, kuriuos samdytų SE įmonės, atleidimas nuo mokesčių būtų prailgintas nuo 3 iki 5 m. laikotarpio. Tai šalies biudžetui papildomai kainuotų 290 mln. SEK.

Dėl COVID-19 smuko Švedijos 2020 m I pusr. prekių ir paslaugų importo ir eksporto rodikliai

SE Prekybos rūmų tarybos paskelbta ataskaita pateikia ženklų SE prekių ir paslaugų importo ir eksporto smukimą 2020 m I pusr. lyginant su tuo pačiu laikotarpiu 2019 m. Prekių eksportas smuko 6.6 proc., o importas - 9.8 proc. Labiausiai smuko SE prekių apyvarta su Vokietija. SE prekių eksportas į Lietuvą smuko 11,5 proc. ir siekė 4,5 mlrd. EUR., prekių importas iš Lietuvos į SE smuko 4.9 proc. ir siekė 6,6 mlrd. SEK. Tuo tarpu SE paslaugų eksportas 2020 m I pusr. smuko 7.4 proc., o importas – 8.5 proc. (p.s. esant poreikiui, galime pateikti detalesnę informaciją apie Švedijos eksporto ir importo rodiklius 2020 m I pusr. Prašau indikuoti)

Švedijos universitetų reitinge pirmauja Geteborgo Chalmers technikos aukštoji mokykla

Visuomenės nuomonės apklausos *Kantars Sifo* agentūros sudarytame SE universitetų reitinge pirmauja Geteborgo Chalmers technikos aukštoji mokykla. Po jos toliau reitinge išsiriavo – Stokholmo karališkoji technikos aukštoji mokykla, Lundo universitetas, Upsalos universitetas, Lundo technikos aukštoji mokykla.

Pristatyta ataskaita apie Stokholmo FinTech ekosistemą ir jos pasiekimus

Pagal *Startup Genome* sudarytą FinTech ekosistemų pasaulinį reitingą, Stokholmas užima dešimtą vietą pasaulyje. Pažymima, kad Stokholmas pagal sukuriamus Start-up vienaragius, kurie pritraukia milijardines investicijas, nusileidžia tik Silicio slėniui. Pagal į pritrauktas investicijas į FinTech sektorių, Stokholmas Europoje nusileidžia tik Londonui ir Berlynui. COVID-19 metu, net 63 proc. FinTech kompanijų Stokholme fiksavo veiklos augimą (*daugiau apie Stokholmo miesto FinTech sektorių galite pasiskaityti paspaudę šią nuorodą*

<https://www.investstockholm.com/globalassets/invest/reports/stockholm-fintech-guide-2020.pdf>

2021 m. prognozuojamas spartus Švedijos ekonomikos atsigavimas

Švedijos Centrinis bankas prognozuoja, kad 2020 m šalies BVP trauksis 3.6 proc. (p.s. 2020 m II ketv. SE BVP susitraukė 8.3 proc., ir tai yra didžiausias BVP nuosmukis vertinant atskirą metų ketvirtį skaičiuojant nuo 1980 m.), tuo tarpu 2021 m. jau prognozuojamas 3.7 proc. augimas. Eksportas ir importas 2020 m. turėtų mažėti atitinkamai 6.8 ir 8.3 proc., o 2021 m augti atitinkamai – 4.8 ir 5.0 proc. Nedarbo lygis 2020 m. sieks 8.6 proc., o 2021 m – 9.2 proc.

SEB banko vyriausiasis ekonomistas Robert Berqvist prognozuoja SE ekonomikos greitesnį atsigavimą nei buvo planuojama, dėl verslo įmonių gamybos plėtros bei namų ūkių didesnio vartojimo. Buvo pažymėta, kad SE pramonės įmonės po COVID-19 turės peržiūrėti savo tiekimo grandines ir labiau orientotis į Europos regioną, kad išvengtų 2020 m. I pusr. kilusių tarptautinių tiekimo grandinių sutrikimų dėl COVID-19.

Švedijos vyriausybės išiskolinimai toliau didėja

SE statistikos departamentas pranešė, kad šalies vyriausybė skola per 2020 m I pusr. išaugo 138 mlrd. SEK ir pasiekė 2 134 mlrd. SEK.

Pagal verslo klimatą Švedijoje lyderiauja Solnos savivaldybė

Švedijos verslo konfederacijos paskelbtame patraukliausių verslo vystymui SE savivaldybių reitinge pirmąją poziciją užėmė Solnos savivaldybė (Stokholmo regionas). Po jos seka – Danderyd (Stokholmo regionas), Vårgårda (Västra Götaland), Höganäs (Skåne), Burlöv (Skåne). Įdomu pažymėti, kad Stokholmo miesto savivaldybė šiame reitinge užėmė tik 80-tą vietą.

SAS sulaukė Švedijos ir Danijos vyriausybių 14 mlrd. SEK finansinės injekcijos

Danijos ir Švedijos vyriausybės nusprendė skirti 14 mlrd. SEK finansinę pagalbą oro linijoms SAS, minėtoms šalims įsigyjant papildomai išleidžiamas SAS akcijas. Pagal numatytą susitarimą tarp SE-DK vyriausybių ir SAS, finansinė pagalba bus skirta, jeigu SAS per ateinančius dvejus metus optimizuos 4 mlrd. SEK kompanijos valdymo išlaidas. Tarp numatytų optimizavimo priemonių yra ir SAS 5 tūkst. darbuotojų atleidimas.

Patraukliausi darbdaviai Švedijos jaunų profesionalų tarpe

SE įdarbinimo agentūra *Academic Work* paskelbė kasmetinį *Young Professional Attraction Index*, pagal kurį, SE jaunųjų profesionalų tarpe palankiausiai vertinamų darbdavių dešimtukas atrodo sekančiai: 1) Google 2) Apple 3) Spotify 4) Netflix 5) IKEA 6) Microsoft 7) DICE (video žaidimų kūrėja) 8) AFRY (inžinerinių sprendimų kompanija) 9) Volvo Group 10) IBM.

Švedija susiduria su elektros energijos trūkumu atskiruose šalies regionuose

Elektros energijos perdavimo kompanija Svenska Kraftnät pranešė, kad ketina per artimiausius 20 m. investuoti 75 mlrd. SEK į elektros energijos perdavimo tinklų plėtrą, kad būtų išspręsta elektros energijos perdavimo iš SE šiaurinių į pietinius regionus problema. SE nusprendus uždaryti branduolines jėgaines esančias šalies pietuose, pietiniai šalies regionai pastaraisiais metais pradėjo susidurti su elektros energijos stygiumi, kurio negalėjo išspręsti šalies šiaurėje sutelkti vėjo jėgainių parkai, dėl nepakankamo elektros energijos tinklų pralaidumo. Verslo struktūros kritikuoja šalies vyriausybę, kad elektros energijos gamybos sektoriaus problemos tampa iššūkiu vystyti didesnės apimties investicinius pramonės projektus, kuriems reikalingas didelės apimties ir stabilus elektros energijos tiekimas.

Pastabos: nurodytos piniginės sumos perskaičiuotos pagal kursą 1 EUR = 10,60 SEK

Esant poreikiui, galime pateikti detalesnę informaciją apie Švedijos ekonomikos bei eksporto ir importo rodiklius 2020 m I pusm. Prašau atskirai informuokite apie jūsų pageidavimą gauti šią informaciją donatas.butkus@urm.lt

Parengė:

Lietuvos Respublikos ambasados Švedijos Karalystėje patarėjas Donatas Butkus,

tel. +46 8 667 5455, e-mail: donatas.butkus@urm.lt.

<http://se.mfa.lt>

Twitter @LTembassySE

FACEBOOK @LithuanianEmbassyStockholm/